

היכל

מיליון שוביני בגשינת ותרנות
של מרגא רבנא החתם סופר זי"ע

החתם סופר

גליון נ"ה • פרשת בהר – בחוקות • כ"ב אייר תשפ"ו

בפתח ההיכל

זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד

רבינו בפרשתו, שוזר בדבריו ברכה גדולה, אשר יזכו בה הדבקים בה, והוא, מה שפעמים שאותם השוקדים על תלמודם, כשנעמדים להתפלל לפני המלך, הרי הם מוקפים במחשבות דברי תורה עד שיופרעו מעבודת התפילה [ובמקום אחר (חת"ס החדש עמ' רמו) אף המליץ על כך רבינו, לבאר מאמר רב יוחנן (ברכות כא.) 'ולוואי שיתפלל אדם כל היום, וביאר רבינו: 'זו"ל על דרך הלצה, דהנה מעשי יצר הרע הוא כשאדם מתפלל מעלה על לבו מחשבות התורה, ומעיין, שאז האש בוער בו לדבר דברי תורה, וזה שאמר ר' יוחנן הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, וממילא היה לומד כל היום, או עכ"פ רוב היום"].

ולזה באה הבטחה מיוחדת לעושים רצונו של מקום, שגם בהיותם משוקעים בדברי תורה עד למעלה ראש, עם כל זה יזכו בהגיע עת תפילה, שלא יטרידוהו מחשבות תורה בעמדו קמי מלכא. וכן הוא בחלק התורה עצמה, אשר זמנה נחלק ללימוד 'ליגמר' ולימוד 'ליסבר', הרי יתברכו בברכת העתים, שלא יפריע מלכות אחת בחברתה. ואילו דבה"ק (חת"ס עמ' עב):

"ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצחקך ונתתי עשב בשדך כבהמתך, ר"ל כי זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד (כשבת ע"א), וזמן תורה גופיה נחלק ליגמר והדר ליסבר (שם סג ע"א), וליגמר נקרא חטים ותבואה הכל צריכין למרי חטי (ברכות סד ע"א), וליסבר נקרא בית היין החריפות, והתפלה היא בחינת שמן ראש, וההשפעה מלמעלה לכל דבר יקרא מטר (כתרגום יונתן ישע"ה ה' ו). גם ידוע כי בעו"ה לא זכינו לכך אלא כשמתפלל מתבלבל על ידי מחשבה בדברי תורה, וכשלומד ליסבר או ליגמר מתבלבל מזה לזה, אמנם הפסוק מבטיח ונתתי מטר ארצכם בעתו, שיהיה זמנו קבוע מזה לזה, ולא תטרד מחשבתך מצד לחבור."

ובענין זה, יסופר מה שיזכר רבינו עצמו לבחינה זו, וברגע קט נהפך מן הקצה אל הקצה כשנעמד לתפילתו מתוך גירסתו. זאת מאשר סיפר הגאון רבי יוסל'ה [לייטנאטא] חריף אב"ד זבארוב, שהגיע לבחון את הכתב סופר בבחרותו עבור מחותנו הגביר רבי יצחק וייס שחפץ בו לחתן, וכשהגיע לשיבתו של רבינו היה רבינו מפלפל עם תלמידיו בריתחא דאורייתא עצומה, אך תיכף קיבל כשהגיע זמן מנחה, הפסיק מפלפולו, והשמיע עומד תיבת 'וידבר' והמשיך בלחש באמירת סדר קרבנות, והיה ניצב על עמדו כמעט ללא תנועה כשידו אחת הדוקה בכף ידו השנייה. אך כשהתבונן ר' יוסל'ה סביבו הבחין שעיני החת"ס יורדות פלגי דמעה שניקו על הריצפה בשולית גדולה.

"ראיתי אז ג' מופתים בבת אחת" הפטיר הר"ר כשסיים את סיפורו, "ראיתי איך שהחת"ס מסוגל לצמצם מחשבותיו ומתוך עוצם הפלפול פנה כהרף עין אל התפילה, ראיתי איך שעמד ללא ניע ובאותו זמן גאו כ"כ רגשותיו באמירת קרבנות עד כדי נחל דמעות, והמופת השלישי הכי נכבד, אשר אלמלי התרחש ענין כזה במקום אחר היו מרעשים ארץ ומלואי בסיפורי מופתיו, ואילו בק"ק פרעשבורג לא היה איש אשר שם לבו לכל החזיון המופלא הזה, כאילו היה ענין פשוט ומוזמן מאליו..." (הדרת מרים עמ' מז).

א סיון/אלול
פאן/וינא

פנינים מתורת רבינו

עיונים בשפה ברורה לשולחן השבת

גם העוסק בתורה שלא לשם שמים, הקב"ה נותן לו שכרו

וְכִי תֹאמְרוּ מָה נֹאכַל בַּשָּׂנֵה הַשְּׁבִיעִית וְגו'. וְצוֹיִתִּי אֶת בְּרַכְתִּי וְגו' וְעָשִׂיתָ אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים. וְהָאֶרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְתָּת כִּי לִי הָאֶרֶץ וְגו' (כה, כ-כא, כג).

הנה העוסק בתורה לשם שמים סופו בא לידי כבוד, ומן שכר עולם הבא לא ינוכה לו מה שקיבל כבוד זה. אבל מי שעוסק בתורה רק כדי שיהיה לו כבוד ועשירות, אז בודאי אף שהקב"ה נותן לו שכרו, מכל מקום מנכה לו מעולם הבא (עי' רמב"ן ויקרא יח, ד'). וזכו יש לפרש הפסוק "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע", דהיינו אם עסקנו בתורה כדי שנאכל, אז "וצויתני את ברכתי לכם" וכו', כלומר בודאי אני נותן לכם שכרכם אעפ"כ, אלא ש"הארץ לא תמכר לצמיתות", שאם אתם עושים כן, מנוכה לכם מעוה"ב. (חתם סופר החדש עמוד קכ"ה)

מחזיקי תורה יהיה חלקם בחג השבועות עם התלמידים חכמים לעלות מדרגה

וְעֵרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עֵרֵי אֲחֻזָּתָם גֹּאֲלֵת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹוִּים. וְאִשְׁרֵי יִגְאָל מִן הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמֶּכֶר בֵּית וְעֵרֵי אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְּתֵי עֵרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם כְּתוּב בְּנִי יִשְׂרָאֵל. וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עֲרִיקָם לֹא יִמְכַּר כִּי אֲחֻזָּת עוֹלָם הוּא לָהֶם (כה, לב-לד).

רצונו לומר, הלוויים הם תלמידי חכמים הדבקים בה, גאולת כל העולם תלוי בבתי ערי אחרותם הוא בתי המדרש ד' אמות של הלכה שלהם, ואשר יגאל מן הלוויים הם מחזיקי לומדי תורה, ויצא ממכר בית ועיר אחזתו ביבול, כלומר ביום חג השבועות יהיה לו חלק עם תלמידי חכמים, שיהיה עירו הוא גופו יוצא ממדרגה שהוא בה עתה למדרגה נעלה יותר. והטעם שיזכר כל כך, כי בתי ערי הלוויים היינו בתי המדרש של תלמידי חכמים, היא אחזתם של אותם המחזיקים הנזכרים בתוך בני ישראל.

אמנם, הכתוב המשיך ואמר עוד 'ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחזת עולם היא להם', לאמור כי אע"פ שהמחזיקי תורה יחלקו עם התלמיד חכם בתורתו, מכל מקום במה שסובל גלות וגירושים מעיר לעיר ללמוד תורה, זה שכר הגירושים יהיה לו לבדו, ואין לזר עמו, וזהו מגרש הלוויים, במה שהתלמידים מגורשים וגולים ממקום למקום, זה לא ימכר, ואפילו למחזיקי התורה לא יהיה בזה חלק, כי אחזת עולם היא להם לבדם ולא יבוא אחר ביניהם.

חייגו:

0733.454.678

1777 תתי (נבסכא)

ארה"ב:
1-605.615.70.10

טעמו ודאו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש
מתורת מרגא רבנא החתם סופר זי"ע

לשה"ק אידיש אנגלית צרפתית

כמו"כ תוכלו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון,
ואפשרות מענה על מדור 'לחידוד'קו היכל
החתם סופר

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודות

חידות עיונים וחידות רבות ז"ע

וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך:
הנה נחלקו ריו"ח ור"ל אי מה"ת מעות קונות
או משיכה קונה. והנה הלא קנינים אלו הם
חידושי התורה, ומעתה יש לדון איך היו קונים
לפני מתן תורה, ומהו נ"מ לדין מזה?

שו"ת יו"ד סי' ש"י

בין המשיבים בחודש אייר, תתקיים הגרלה

פרס שני:

2 זוכים כ"א בסך
400 ש"ח

פרס ראשון:

1,000 ש"ח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

1. בנדרים פלוס בקטגוריית "היכל החתם סופר"
2. בטלפון 0733.454.678 שלוחה 4 (לאחר בחינת השפה)
3. במייל CH3131325@gmail.com

יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.

יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קרוזישים

שבחי ערוץ ו"ע בפי צדיקי וצאורי הדורות

שושלת רוז'ין (ב)

כל מאמר של החתם סופר מוסיף קדושה

להאדמו"ר האביר יעקב מסא"ג זצ"ל] אהב תמיד לדבר בהערצה גדולה על החתם סופר זצ"ל, עד שהפליג ואמר פעם, כי החתם סופר היה רבו בהלכה. בפעם אחרת אמר, כי כאשר באנו לוינה [אחר מלחמת העולם הראשונה] היה לנו צער על שעזבנו את החצר והקלויז בסאדיגורה, אולם התנחמנו כי היות והעיר וינה אינה רחוקה מפרעשבורג, הרי זה כבר הגליל של החתם סופר, וקיבלנו עלינו לקבוע בכל יום שינור בחתם סופר. והוסיף, כל מאמר של החתם סופר מוסיף קדושה.

תולדות שבסוף ספר אביר יעקב
(ירושלים שנת גאולי באה) עמ' רצד

יותר גאון בנסתר מבנגלה

ואגב טוב להזכיר, שאחד מנכדי הגאון החתם סופר זצ"ל, היה לו הכתבי יד שכתב החתם סופר על דרך הקבלה, והביא את הכתבים [להרה"ק] הרבי משה'ניו [מבאין זצ"ל] הנ"ל לעיני בהם - אח"כ אמר הרבי משה'ניו שהחתם סופר זצ"ל, היה יותר גאון בנסתר מבנגלה - ופלאי שראיתי כמה פעמים בשו"ת חתם סופר שכותב, ואין לי עסק בנסתרות" וידוע שכן דרך הגדולים האמיתיים, להסתיר דרכם.

הג"מ שמעון פירסט ז"ל, עיר הגולה (ניו יורק תשכ"ח) ח"ב עמ' תכ

יהיה לכם שבתון שאלת הנסיעה בבאה"ן [רכבת] בשבת (ב) ויסודו של הרמב"ן במצות עשה ד'שבתון'

רבי עבדאללה סומך מבגדאד והשד"ר הצפתי דגים בדעתו של החתם סופר - וכל זה בנוגע להנהגתם של יהודי הודו... + תשובת רבינו לאצילי בני ישראל דק"ק ווערדיין + פסוקים מפורשים בספר נחמיה כיסודו של הרמב"ן במצוות עשה ד'שבתון

שם בימות החול גרע ממחשיך על התחום ומשו"ה אסור ... תשובת האמרי שבת - עשה ד'שבתון אף כשאין הנסיעה לצורך מסחר

שד"ר ר' חיים יעקב הכהן, חזר לאחר שנים (שנת תרמ"ט), והדפיס שנית ספר אמרי שבת בעיה"ק ירושלים, ושם הוסיף לדחות דברי החולקים עליו, וביניהם רבי עבדאללה סומך. ובתו"ד מביע את שמחתו שזכה לכוין לדעת רבינו דעפ"י דברי הרמב"ן יש לאסור משום שבתון (ע"ש עמ' כח-כט): **גם מה שכתבתי שמחשבוה הנז' (תשובת רבינו ח"מ סי' קצח) יש ראייה לאסור משום עובדין דחול, תהלה לאל יתברך זכיתי לכוין לדעת הגאון החתם סופר בחלק ששי תשובה צ"ח, כמו שהעתיקתי למעלה התשובה הנזכרת, אע"פ שבפעם הראשון לא היה בידי ספרים, ולא ידעתי שהגאון חתם סופר מדבר מזה..."**

והמשיך שם לדון במה שכתב ר"ע דלא אסר רבינו כי אם בנוסע למסחרו, דאז הוא היפך שבתון, אבל בנסיעה סתם בתוך התחום לית לן בה, וחלק עליהם, דודאי כונת רבינו מחמת עצם הטלטול הגדול שבנסיעה להיות נע ונד, ולא משום ההתקרבות למסחרו: **וזה דבר פשוט הוא בכונת דבריו שכתב הגאון [רבינו] התת"ס ז"ל 'ומתקרב אל מקום מסחרו', שהוא מדבר על רוב בני אדם, כי מי פתי שילך בעגלות הקיסור אפילו בחול אם לא יש לו שום עסק. אבל אין הכי נמי אפילו בלא שום עסק נמי יאסר הגאון, כמו שכתב בפירוש בראש דבריו שהחולק בעגלות הקיסור אינו שובת וגופו נע ונד, ואי אפשר לו לעסוק בעסקי שבת בשבתו אשר רגיל בהם בביתו עכ"ל. א"כ מה לי חוץ לתחום מה לי בתוך התחום אפילו שלא להתקרב למסחרו גם כן אסור מטעם עובדין דחול..."**

תשובת רבינו לאצילי בני ישראל דק"ק ווערדיין

לסיכומא דמילתא, יש להביא את תשובת רבינו (ח"מ סי' קצה) מה שהשיב לק"ק ווערדיין, שם כתב עפ"י דברי הרמב"ן הנ"ל, להוציא מכלל ישראל את אותם בני אדם הפותחים חנויותיהם בשבת, ואף אם אין עוברים שם על שום איסור אב מלאכה או תולדה. והיינו כיסודו של הרמב"ן [שהרחבנו בו בשבוע העבר] דממצות שבתון נשלל שיהא האדם עוסק בעסקיו בשבת בדרך שהוא עוסק בהם בימות החול. ומה שאסרו חז"ל מקח וממכר מדבריהם, היינו דוקא בעוסק במקח וממכר באקראי בעלמא, דמדברנן גם זה אסור. אבל קובע עצמו על עסקיו הוא איסור תורה ממש.

ומחמת כן חורף רבינו את דינם כמחללי שבת בפרהסיא לכל דבר: **דבר: "מי אשר בשם ישראל יכונה לפתוח תנחתו או לסחור במרכולתו ומסחרתו..." הרי הוא מופרש ומובדל מעדת ישראל ואין לו דת כלל ופסול לעדות ולשבועה ולכל דבר ושחיטתו אסורה וכל מאכליו ומשקיו בחזקת איסור כי אבד נאמנות שלו".**

פסוקים מפורשים בנחמיה כיסודו של הרמב"ן דלילך לעסקיו בשבת הוא איסור תורה

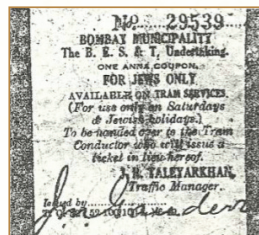
ובתשובתו שם מוסיף רבינו, דדברי הרמב"ן דהעסק במלאכה בשבת כביום חול ממש הוא איסור תורה משום שבתון, הם מקראי קדש מפורשים בספר נחמיה (יג, ד-ה) אשר רואים שכבר נחמיה הוכיחם על אשר עוסקים במקח וממכר בשבת, ומוכיח אותם שבעוון זה גלו אבותיהם וכו': **וְזָכְרָה לִי אֱלֹהֵי עַל זֹאת וְאֶל מָהוּ חֲסִידֵי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבֵיתִי אֱלֹהֵי וּבְמִשְׁמָרֵי גו' בְּיָמֵינוּ הִנֵּהמָּה רָאִיתִי בִּיהוּדָה וְגו' וְהַצִּיִּים יָשְׁבוּ בָּהּ מִבְּיָאִים דָּאָג וְכָל מְכָר וּמְכָרִים בַּשָּׁבָת לְבָנֵי הַיְּהוּדָה וּבְיִירוּשָׁלַם: וְאֶרְיָבָה אֶת חַיִּי הַיְּהוּדָה וְאֶמְרָה לָהֶם מִה הַדָּבָר הַרְעָ הָיָה אֲשֶׁר אַתֶּם עוֹשִׂים וּמְחַלְלִים אֶת כָּל הַרְעָה הָאֵת וְעַל הָעִיר הָאֵת וְאַתֶּם מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל לַחַלֵּל אֶת הַשָּׁבָת וְגו' וְלִינֵינוּ הִרְכָּלִים וּמְכָרֵי כָל מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלַם פְּעַם וּשְׁתֵּימָּה..."** והרי לנו שכבר פשוט בימי נחמיה איסור מקח וממכר בשבת, והיינו כדל' הרמב"ן דעסק קבוע בשבת מן התורה נאסר, משום שבתון.

ואתפלל כדת

עדברי נאוי הדורות העפלים בתורתנו

שד"ר החסידים בצפת מוציא ספר 'אמרי שבת' - להוכיח את יהודי הודו הנוסעים בבאהנע"ן בשבת

שאלת הנסיעה בבאה"ן בשבת קדוש, התעוררה מחדש, בשנת תרל"ד, ע"י שד"ר עדת החסידים בצפת, הג"ר חיים יעקב הכהן פיינשטיין. זאת, לאחר שיצא לאסוף עבור עניי ארץ ישראל לארץ הודו הרוחקה [שהיו שם קהילות גדולות לאלוקים, כקהילת קוצ'ין, בומבאי], וביקר בה כמה פעמים, ובפעם השנייה ששהה בה בשנת תרל"ג-ד, ראה לתדהמתו, שיהודי הודו נוסעים בשבת על הבאהנע"ן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת (והיו להם כרטיסים מיוחדים אותם קנו מער"ש ובעליהם לבאה"ן קיבלו תמורתם כרטיס נסיעה. וראה תמונה המצורפת, הובאה בס' ברכת אלשיך להר"י וייס אב"ד נוה אחיעזר ח"ד עמ' כא].

כרטיס נסיעה בשבת ברכבת עבור יהודים בלבד - להשתמש רק בשבתות וחגים יהודיים, להגיש לנהג החשמלית שיצאית כרטיס עבורו

בראותו כי כן לא נח ולא רגע, עד שהוציא שם לאור עולם, עוד בהיותו על אדמת הודו, ספר 'אמרי שבת', אשר כולו נוסב להוכיחם על משוגותם זו, ולכבר את האיסור הגמור בנסיעה זו בשבת. בהקדמתו כותב בין הדיברים: **"אמר הצעיר חיים יעקב הכהן שד"ר מעה"ק צפת תובב"א: מדי עברי בעירות שיש בהם מסילת הברזל וראיתי הרבה בני אדם מאחבי" הולכים במסילת הברזל בש"ק, כפי דעתם לא יש איסור בזה ... ואעפ"י שידעתי ערכי הדל כי בביתאי אין לחם ואין שמלה ואני נע ונד וטרדות השליחות עלי, ויותר גדול אין בנמצא כאן ספרים, אכל לא יכולתי לסבול החילול שבת ..."**

בדבריו מאריך רח"י לאיסור משום איסור תחומין, אך מוסיף ואוסר בכל לשון אף כשכל הנסיעה היא בתוך התחום, משום עובדין דחול וזילותא דשבתא. והוא פלא, שאף שלא היה תח"כ באותה שעה חלק שיש מתשובות חת"ס, מ"מ כתב מדיליה ללמוד מדברי הרמב"ן דשבתון, שיש בנסיעה זו משום איסור שבתון [ולמדו ממה שהביא רבינו עצמו דברי רמב"ן אלו לדינא בתשובה אחרת. חלק ח"מ סי' קצח]. וכשהוא מוסיף, דבספר ארעא דרבנן [למהר"י אלגאזי] הביא גם מדברי הריטב"א כדברי הרמב"ן ממש בכל יסוד זה.

רבי עבדאללה סומך ליהודי הודו: גם החתם סופר לא אסר בכגון דא

ברם, תושבי הודו, שעמדו תמיד בקשרי שו"ת עם גאוני באגדד, נהגו בזה היתר מחמת הוראתו המפורשת של הגאון רבי עבדאללה סומך רבם הראשי של יהודי בבל. והוא כתב להם בשנת תר"ל, וכן בשנת תרל"ח (שו"ת זחתי צדק אור"ח סי' כג) תשובה ארוכה, בהם נושא ונותן בדיני תחומים, ואף בדברי רבינו בחלק שיש [דבר זה נפתח בגדולים בדור שלפנינו, הוא הגאון חתם סופר זצ"ל...], ומסקנתו, דאין בזה משום עובדין דחול, ואין איסור גמור יש בדבר וכמסקנת רבינו בתשובתו. אמנם, אם אין בו משום איסור תחומין, וכמו שהיו רגילים לנסוע אז בין הערים קלעא ובא"י כלה שלא היה תחום שבת ביניהם, בזה התיר להם את הדבר לגמרי.

ולאחר ששיגרו אליו את דברי רבי חיים יעקב בספרו אמרי שבת, חזר והשיב להם שנית (אור"ח סי' כד): **"על ענין עגלות הקיסור, לרכוב בתוך התחום מקלעא לבא"י כלה, וכתבת שראית בס' אמרי שבת הנד"מ להר" כמה"ר חיים יעקב הכהן ה"ו, וכתב שם שאסור לילך במסלות הברזל אפי' בתוך התחום משום עובדין דחול..."** ולאחר שסותר את דברי רח"י לאסור אף בתוך התחום, ומסיק דאין בזה משום עובדין דחול, מסיק: **"ואין לסמוך על ספר אמרי שבת בזה..."**

וכאן מוסיף דאף רבינו החתם סופר לא אסר משום 'שבתון', כי אם כשנסיעתו הוא לצורך משא ומתן: **"אח"כ ראיתי להגאון חת"ס בח"ו"ס צ"ח, שכתב דכיון דהוא יושב ושובת כמו בחדר מטתו ואינו עושה שום דבר בגופו לא הוא עובדין דחול, והגם שר' חת"ס שם אסר לילך בעגלת הקיסור לצרכו, משום שרוצה להתקרב למקום מסחרו בשבת להיות שם ביום החול, היינו כמו שכתב הטעם שם, משום דקד"ל שאין מחשיבין על התחום לשכור פועלים וכיוצא, כמ"ש בש"ע ריש סי' רסו, וזה החולק בעגלת הקיסור כדי להתקרב למקום מסחרו כדי להיות**

תולדותיו

פרקי חיייו של רבינו זינ"א

ברבנות דרעזניץ (א)

בעת לימוד השיעור לבחורים שאלו הגאון בקיצור מאי הוי עלה והוא השיב "לאו", מיד הבין הגאון טעמו של דבר, ואמר לו "אויף מיר האט זיך השי"ת געזעצט איך האב מיך אויסגעריסען, אויף אייך ווירד ער זיך זעצטען איהר ווירד אייך ניכט אויסרייסען, איהר מוסט איין רב ווערען" [=עלי דחק ה' יתברך שאהיה לרב אך הצלחתי להשתטם, אבל עליכם ידחוק השי"ת ולא תצליח להשתטם, הינך מוכרח להיות רב]. וכאשר סיפר זאת בפרשבורג לתלמידיו סיים: כמה גדול כח קיללת צדיק, הייתי מוכרח לקבל משרת רבנות על שכמי אחר זמן...".

גיסו רבי הירש יערוויץ יורד מנכסיו ומטה לחם רבינו נשבר

ברם, חרף רצונו של רבינו לברוח מכל שמץ של רבנות, הרי שמן השמים הועידוהו לעמוד לקהל עם קודש למורה ומנהיג לדור דורים. ואם בדת היתה להמשיך בגפו על תורתו ועל משנתו בשלוחה, מן השמים גלגלוהו לכך שיקבל עליו על כרחו את הרבנות לעול על צוואריו. וכך היא השתלשלות העניינים כמסופר בחוט המשולש (עמ' לח):

"והנה גיסו אשר הבטיח ליתן לו די מחסורו אשר יחסר לו, לא די שלא נתקיים בו 'תיכף לתלמיד חכם ברכה' (ברכות מ"ב ע"א), אף זאת אירע בו שהלך אחורנית וירד מנכסיו אחת לאחת, אבל גיסו רבי משה לא הרגיש בדבר ולא ידע אנו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל נתן לו גיסו כלחם הפנים בפנים יפות, ושלא יצטער אותו צדיק הסתיר גיסו מעמדו מלפניו...". אמנם כך המשיך לרדת מטה מטה, "ולא מצא עוד לאל ידו להחזיקו, אך מזה התענג נפשו על ה' ובתורתו, וידורו בשנה ההיא כדרכו של תורה פת במלח תאכל לחם צר ומים לחץ ולא טעם טעם, חוץ משבתות וימים טובים, והנה הוא התענג בדבר ה', דברים האלו לא נתנו דאגה בלבו והיה אך שמח בתורתו אשר חננו ה'..." (תולדות מבעל המכתב סופר זכרונות ומסורות עמ' 37).

בית הכנסת בעיר פרוסטיץ כהיום

לימים הזכיר בנו הכתב סופר תקופה זו בעת הספידו אותו (כתב וחתם סופר עמ' כג): "ולשער ולדמות אל השכל איך לא תסדר אדם בדאגות העולם דאגת פרנסה וכלכלה, וכי לא ימנעו אותו יסורים הבאים עליו או צער גידול בנים, לקרב זאת אל שכלינו הלא קרובה הוא לנו מאד, כולנו הוצדים פה אשר ידענו שכל זה ה' באדומ'ו מאוה"ג זצ"ל הכ"מ, חיי צער ויגון חי מחמת המציק בהיותו בפרוסטיץ, אחר חתונתו, ולא ה' לו כמעט רק לחם לאכול ערב ובוקר וצהרים. וסיפר לי הוא בעצמו, שה' שמח מאוד ב"ה גם בזה, ונתן שבח והוד' על גמולו וחסדו, עמד ולמד בכל יום שעורים כסדרם עם תלמידים העומדין מלפניו..."

אחר שעסקנו תקופה ארוכה בתולדות רבינו לפי סדר ימי חייו האישיים, נישואיו ותולדותיו וזרעו בקודש, אנו חוזרים עתה לסדר ימי חייו הציבוריים, ברבנות ועם תלמידיו, החל מזמן אברכותו הצעירים בישובו בעיר פרוסטיץ

תקמ"ז - רבינו אחר נישואיו בפרוסטיץ

ויהי בימי שבת רבינו בפרוסטיץ תיכף אחר נישואיו הראשונים בשנת תקמ"ז. גיסו רבי הירש יערוויץ שהיה בעל נכסים, קיבל על עצמו את החזקתו ועול פרנסתו למען יוכל להגות על התורה ועל העבודה. ואכן שקד רבינו על התורה, ובתקופה זו היה דרכו בקודש להגות על משנתו במשך כ"ד שעות ברציפות, וכפי המתאר זאת בחוט המשולש (עמ' לח):

"במוצאי שבת קודש ישב ללמוד, ולמד כ"ד שעות רצופות, לא נתן שינה לעיניו ולא אכל עד לילה השייכת ליום ב', אחר שהתפלל ערבית הלך לישן וישן עד שעה י"א, ואז קם ממשכבו ואכל מעשה אופה ושתה משקה קאפפע וישב ללמוד עד לילה השייך ליום ג' והתפלל ערבית ואכל מיד סעודתו הנ"ל ולא הלך לישן כל הלילה וגם יום ג' היה ער, עד שבשני פעמים מעת לעת לא ישן כי אם פעם אחת, וכן עשה שתי שנים רצופות".

שנא את הרבנות: קללה ושמה רבנות...

רבינו כשלעצמו, עוד מימי עלומוי גמר בלבו שלא יקבל עליו כלל את עול הרבנות ולא זו בלבד, אלא אף דחה בשאט נפש הצעת שידוך שהוצע עבורו בת נגידים ושואים, כששמע שרצונם שישמש ברבנות ברבות הימים.

וכמסופר בחוט המשולש (עמ' לג): "בימים אלו בא עשיר נכבד א' מניקלשבורג לפני הגאון בעל "מחצית השקל" ז"ל, וביקש ממנו שישתדל עבור בתו המהוללה איזה שידוך בעל תורה מופלג והוא יתן לו נדוניה, אבל רוצה שיקבל חתנו גם משרת הרבנות על שכמו, וכבר יש קהלה נאה אשר תקבל אותו לרב, והנה הגאון הנ"ל שלח לו את "הבחור מפראנקפורט", והוא בא לניקלשבורג על שבת קודש, וביקרו אותו חכמי עיר ההיא ומצא חן רב בעיניהם, ובפרט כי כבר היה שמו הטוב נודע גם שם.

ולעת ערב אחר תפלת מנחה הלך העשיר הנ"ל עמו לטייל ולדבר אודות השידוך, ואמר לו שבל ידאג על העתיד כי מיד אחר החתונה יש לו עבורו רבנות בקהלה נכבדה, ובשמוע "הבחור משה מפ"פ" זאת מיד השמיט עצמו ממנו ולא נראה להעשיר עוד והלך לדרכו חזרה, ובבואו לבאסקאוויץ לבית המדרש של הגאון "מחצית השקל"

לשון קדישו

ניצוצי אור על פרישת השבוע
בלשון קדישו של רבינו זי"א

ריבוי עסק התורה הוא הגורם לשפע גשמי

"לכם לאכלה" לאכילת האדם לא יצטרכו עבודה, כי ריבוי עסק התורה ירבה השפע • לבהמה ולחיה תהיה 'תבואתה לאכול', כי הם ניזונים ע"י האדם • כשם ששלמה המלך הרבה בארץ מה שלא היה בה מעולם לשם שמים, כך חזקיה החריבה לשם שמים

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה וגו', ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכל (כה, ז-י).

עייין מה שכתבתי בחידושי מסכת גיטין סוף פרק הנזיקין (סב ע"א ד"ה אסור) גבי אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיתן מאכל לבהמתו, הכל שייך כאן, והשטח הכי קאמר לאכילת עצמכם לא תצטרכו שום עבודה, אדרבה שבת הארץ היא לכם לאכלה, כל שתמעטו בעסק ותעסקו בתורה תתרבה השפע יותר, כמו חזקיה מלך יהודה אלף גפן באלף כסף לשמיר ושית יהיה (ישעי' ז' כג), אכן לבהמתך ולחיה אשר בארץ תהיה כל תבואתה לאכול, כי הם ניזונים על ידי בשר ודם ואתה על ידי הקב"ה.

וזה רמז בקרא (משלי כה א) גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה, כי שלמה וחזקיה שני הפכים, כי שלמה מלך ישראל ראה להרבות בארץ ישראל מה שלא היה מעולם, ואפילו פלפלין נטע שם, כמבואר שם על פסוק עשיתי לי גנות ופרדסים (קהלת ב, ה, ורש"י שם), וחזקיה ההפך, החריב ארץ ישראל לעשותו שמיר ושית, ושניהם לשם שמים נתכוונו, זה לפי זמנו ודורו היה זה תוס' קדושה מאוד, ובזמנו של חזקיה היה לגדור פרצת הדור להחריב הארץ, והכל חד, כי הכל הולך אחר הכוונה. נמצא כי אותו המעשה והכוונה שתיקן שלמה ע"י הרבי, אותו בעצמו תיקן חזקיה והעתיקו מרובי למיעוט, אחד המרבה וכו' (ברכות ע"ב), וידוע כי גם הוא תכלית הרבי (כלה רבת פ"ד מ"ב), ואלה הוא תכלית המיעוט (בראשית רבה יב ג), וכל היכי דתנן אלו אין כאן שיוך כלל, וזהו גם אלה, פירוש תכלית הרבי המרומז בגם ותכלית המועט המרומז באלה, המה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה וגו' וק"ל. (תקס"ג)

(ע"ה"ת עמוד ס"ט)

ענייני דינמא

שיבני אור עיני רבינו בחפזו זו

רבנות העיר מאטרוסדורף (ג)

כפוסק הגדול והמקובל ביותר בדורו.

כידוע, העיר מאטרוסדורף הייתה אחת מ"שבע קהילות" של "בורגנלנד". באותה תקופה, היה זה חלק מהונגריה (כיום, זהו חלק מאוסטריה). שבע הקהילות של מחוז "בורגנלנד" - איינזשטט, מאטרוסדורף, קויברסדורף, לוקנברג, פרויענקירכן, קיצע, וצעהלים - היו מיושבות כבר מאות שנים קודם לכן. ובכל הערים הללו שימשו גדולי ישראל ברבנות. כאשר התקבל רבינו 'החתם סופר' כרב במאטרוסדורף, רוב הרבנים בערים האחרות של שבע הקהילות היו תלמידיו של ה'נודע ביהודה', הפוסק הקודם של הדור. וכולם היו גם מבוגרים מרבינו בשנים.

אולם כאמור, כאשר תשובותיו של רבינו החלו להתפרסם, החלו רבנים מבוגרים מכל קהילות אלו לשלוח את שאלותיהם לרבינו למאטרוסדורף. מה שהביא בעקבותיו שגם רבנים ודיינים מכל העולם, ולא רק משבע הקהילות והסביבה, החלו לשלוח את שאלותיהם לרבינו בהמשך השנים לפרשבורג, ובזכות כל אלו נשתיר בידינו 'תשובות החתם סופר' שעדי ימינו אנו משמשים כאבן יסוד בעולם הפסק התורני כולו בכל חלקי התורה.

תשע שנים היה רבינו 'החתם סופר' רב במאטרוסדורף, משנת תקנ"ח ועד תקס"ז. שם הפך למשיב הגדול של תשובות בהלכה לכל קצות ארץ, ולמרות שכבר החל בכתיבת תשובות עוד בהיותו צעיר לימים במגוריו בדרעזניץ, כמש"כ בחוט המשולש ש"בדרעזניץ התחיל להשיב לשואלים בדבר הלכה". מכל מקום היקף השואלים הרחב מכל קצות תבל, החל בהיותו במאטרוסדורף.

וכך מארבע השנים שבהן כיהן רבינו כרב בדרעזניץ, נותרו בידינו למעשה רק כעשר תשובות, אשר מתוכם רק ארבע נכתבו לשואלים מחוץ לעיר. הרי לעומת זאת, מהשנה הראשונה בלבד במאטרוסדורף, שנת תקנ"ט, קיימות 11 תשובות. גם מהשנה השנייה במאטרוסדורף קיים מספר דומה. בשנים הבאות, מספר התשובות הולך וגדל בהתמדה, לא רק בכמות התשובות, אלא גם בהיקף השואלים, אפילו בשנותיהם הראשונות במאטרוסדורף, גדולות השואלים רבנים או דיינים מערים גדולות ומוכרות. במשך שנים אלו התגדל שמו של רבינו בעולם, ובתוך זמן קצר הוכר והוכתר

הליכות והנהגות

עדרי וצמחי רבינו ז"ע

הליכות והנהגות יום השבת (טו)

ערב שבת • חילוקת נרות • קידוש • עונג שבת • ליל שבת • יום השבת • קדושת מעלות יום השבת • סעודות השבת • לימוד ושיעורי תורה בשבת • הבדלה ועניני מוצאי שבת

מנחה וסעודה שלישית - ב

דגים

לאחר שפרסו ואכלו החלה, הביאו לרבינו דגים, ובקצין דגים קטנים מלוחים שקורין "סארדעללען", ולאחר שאלו מהם כל שהוא, שוב חילק נאמן ביתו רבי פישל סופר לכל המסובים, ולכל מי שמגיעו, מקצת מהדגים (לקבח"ח הקדמה לח"ג דף ב' ע"א ד"ה וכאשר, וע"ש עוד לענין אכילת הדגים הנ"ל שקורין סערדעללען).

יין

אחר כך מזג לו רבי פישל סופר כוס יין, ורבינו בריך עליו "בורא פרי הגפן" (לקבח"ח הקדמה לח"ג דף ב' ע"א ד"ה וכאשר. והוא כמש"כ רבינו בתשובתו או"ח סימן י"ז ד"ה יפה: "ויש מאנשי מעשה מדקדקים לברך על הכוס גם בסעודה ג' משום תוספת קדושה"). ושתה מעט ואמר להמסובים "לחיים" והם השיבו "לחיים ולברכה", והקפיד שלא יאמרו "לחיים טובים", כי "לחיים טובים" בגימטריא קללה (לקבח"ח שם). אחר כך מזג רבי פישל יין גם להמסובים בכוס שלפניהם, וכל הכוסות בסעודה היו של כסף (לקבח"ח שם ד"ה ואפשר).

מים על השולחן

"מים מעולם לא ראיתי על שולחני" (לקבח"ח הקדמה לח"ג דף ב' ע"א ד"ה ואפשר. וע"ש: "ונראה שחשש לדברי ר"ת בתוס' פסחים ק"ה ע"א שלא לשתות מים בין מנחה למערב בשבת מפני הסכנה, ועיין רמ"א סימן רצ"א ס"ב").

דרשתו בסעודה שלישית

אחר הדברים האלה דרוש דרש רבינו משה במילי דאגדתא פפרשת השבוע, והיה מאריך באגדה ומוסר ותוכחה עד שחשכה הלילה, וכל אחד מהמסובין שהיה יראת ה' בלבבו נפלה עליו חרדה מפאת קדושת אמרי אש, אשר בשעה זאת מפי מורן יתהלכו (לשון לקבח"ח הקדמה לח"ג דף ב' ע"א ד"ה ואפשר), ואז "שפך עיקר המוסר ויראת שמים על התלמידים" (ספרא רבה דירשאל עמו' קצ"א בשם לב העיברי). והיה דרכו בשעה ההיא להביא אגדה עם רמזים וגמטריאות, ואם היה אומר איזה דרוש, שמח בה מאוד, ובשבת שאירע בו איזה יום טוב שלא אמרו 'צדקתך צדק' היה אומר לפעמים איזו מילי דשמעתא (לקבח"ח שם, ובחוט המשולש עמו' קמ"ח כתב שכן היה בשבתות שקראו בשני ספרי תורה. וע"ש אלף כתב סי' תרפ"ז מסובכ"ז).

דברי תורה על דרך הקבלה

ופעמים שדיבר גם על דרך הקבלה (הגר"ג שטרן זצ"ל במבוא לחת"ס עה"ר ריש ספר בראשית עמוד י"א, שבחידושי אגדה של רבינו משנות תק"פ - תקפ"א יש ביניהם הרבה מאמרים על דרך קבלה שכנראה אמרם בעידן רעוא דרעיון. ובאלף כתב אות ש"פ כתב שדרכו של רבינו היה להתחיל בחידושי ע"ד הנסתר. ובמנהגי חת"ס פ"ו הערה ח' הביא ממהר" גרינוולד זצ"ל אב"ד סאטמאר ב"שירת משה", ש"ל בשנת תרס"ח, ששמע מאחד מתלמידי רבינו, שט"ז שנים קודם פטירתו פסק לומר בסעודה שלישית ד"ת עפי' קבלה, מיראתו שאין עוד העולם כדאי בכך).

זמירות

זמר "בני היכלא" לא זימרו (מנהגי חת"ס תוספת לפ"ו אות ולאחר שסיים רבינו את דברי התורה, שרו לפניו את הזמר "קל מסתתר" שחיבר לסעודה שלישית (לקבח"ח הקדמה לח"ג דף ב' ע"א ד"ה ואפשר).

היכל המעשה

עבודת ספיורי הוד עקדושת רבינו ז"ע

אל תקח מאתו נפש ותריבית

אבד"ק קראקא. הוא עמד מן הצד עד שעצרו מלפלפל באחת הסוגיות, ואז ניגש אל החתם סופר ואמר: "בראש ובראשונה אשיב את ההלואה בסך מאה זהובים, אחרי שברכתו עוד רבינו התקיימה במידה גדושה, ועוד אבוא לכאן בלילה לספר באריכות את כל השתלשלות הדברים, אבל עתה לא אעזוב את הבית מבלי להגיש לרבי מנחת תודה והוקרה אשר הבאתי לו, את הטבעת היקרה הזאת".

"הלום נקי ונוצץ כזה לא ראיתי מימי" הפטיר החתם סופר בהפעלות וברוב עוז וחדווה, בעודו מעיין בטבעת היהלום ובוחן אותה מכל צד "אה! פלאי פלאים! יקר שביקרים".

חיון זה עורר תימהון והשתוממות גדולה בלב שני התלמידים. אחד מהם לחש לחברו בתמיהה: "ריבית... הלא ראש הקהל לוח מאה זהובים... אולי עלינו להעיר לרבינו על כך...".

"וכי נסתרה ביתך?" גער בו חברו "וכי סבור אתה שנעלם מרבינו איסור ריבית?"

"במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד אפילו לרב" - התנצל הראשון.

"בכל זאת, הבה נמתין עד שראש הקהל יצא מהחדר" - הציע השני - "ואז נעלה את ההערה לפני רבינו".

עודם מתלחשים ביניהם, והנה שומעים התלמידים את החתם סופר אומר לראש הקהל, בפנים צוהלות וקורנות מורב שמחה: "אני חוזר שוב על דברי, שמעול לא ראיתי יהלום יקר כזה, ואכן, אילו היה מביאה אלי טרם הלווייתו לו, כסף, הייתי לוקח זאת מידו בתשואות חן, אבל כעת לא אוכל לקבלה מידו, כי יש בה משום איסור ריבית, תן את הטבעת לזוגתך שבזדאי תשמה לקבל אותה..."

למשמע הדברים, חפן ראש הקהל את ראשו בין בשתי ידי, והוכיח את עצמו בתוכחת מוסר "אוי לי, איך שכחתי מאיסור ריבית, הלא בור ועם הארץ אנכי...". הוא התנצל על המבוכה ועזב את הבית בברכות שלום וברכה.

לאחר שסגר את הדלת אחריו, פנו שני התלמידים אל החתם סופר בקול נכנע: "למדנו רבינו, תורה היא וללמוד אנו צריכים, ימחל ויסלח גא לנו רבינו, כי אותות השמחה וההתפעלות אשר גילה תחילה כלפי יהלום גרמו לנו להרהר אחרי רבינו בחשש איסור ריבית, אך אחר כך נוכחנו לראות מסוף מעשה שמתחילה לא עלה על דעתו כל לקחת, אם כן, לשמחה מה זו עושה, מדוע שמח תחילה מהיהלום?"

"שאלתכם נאמנה" השיב החתם סופר, וכאן עלה קולו בהתרגשות ואמר "כאשר הלה הושיט לי את טבעת היהלום, התמלאתי שמחה רבה, שמחה של מצוה, כי באה לידי אפשרות לעמוד בנסיון של מניעה מלקיחת ריבית, דבר שאינו מצוי ושכיח אצלי, כי בדרך כלל אין לי מעות להלוות לאחרים, וגם אין מי שיריה עוז להצניח לי ריבית, ועתה כאשר באה לידי אפשרות לקיים מצות ה', איך לא אשמח בשמחה רבה?"

(מקור: חוט המשולש. וראה בספר גרני תלמיד רבינו בעל הגל דוד, סוף פרשת נח, מה שהוסיף ע"פ עובדא זו)

מלווה. אמור מעט ועשה הרבה, צא לדרך מחר ליריד, וישועת ה' בהרף עין, והוא ישלח מלאכו הטוב לפניו לראות רוב הצלחה".

לבוש במיטב מחלצותיו הופיע ראש הקהל העשיר-העני בבית המלון בלייפציג, בידו תיק סוחרים יוקרתי שהיה נדמה לעיני הנוכחים כמלא וגדוש בשטרות מזומנים, ואין איש מעלה על דעתו כי התיק אינו מכיל מאומה, מלבד כמה עשרות זהובים להוצאות הדרך חזר...

מר יאעלזאהן מהמבורג שבהולנד, היה סוחר ותיק שהכיר שנים רבות את ראש הקהל של פרשבורג, וגם הוא התארח באותו מלון.

"מה טוב שפגשתי אותך היום" - הושיט מר יאעלזאהן את ידו לעבר ראש הקהל - "יש לי להציע לך הצעה עסקית שלא תוכל לסרב לה. בימים אלו אני אומר לקבל אניית משא עמוסה בפולי קפה מובחר ומשובח מברזיל, שהצלחתי להשיג במחיר מוזל במיוחד, אך יודע אני מפי יודעי דבר כי בימים הקרובים עומד מחיר הקפה לעלות. אני אישית לא יכול לעסוק כעת בעסקי הקפה, משום שאני עסוק בעסקים אחרים, ובכן אני כל הסחורה במחיר הקרן ששילמתי - 400,000 זהובים, ועוד זהובים מסים ושכר הובלה. אינך צריך לשלם כעת את הסכום, אלא הבה נחתום שטר מכירה, ובאפשרותך לשלם לי גם כעבור חודשיים לאחר שתמכור את הקפה בתוספת רווחים נאים..."

לרגע אחזתו לראש הקהל פיק ברכיים, כיצד יוכל להתחייב על סך 400,000 זהובים, אך כאן צלצלו באוזניו דבריו של רבו החתם סופר: "...ואנכי מזוהר שיהגור את העסק הראשון אשר יזדמן לי. לבי סמוך ובטוח כי יראה ברכה גדולה בעסק זה..."

הוא נטל את העט וחתם על שטר החוב על כל הסכום.

לא עבר אלא שבוע ימים, וראש הקהל כבר מצא שני סוחרים שרכשו ממנו את כל ספירת הקפה במחיר יקר של 500,000 זהובים, כך שראש הקהל גרף לכיסו ריווח נקי של 100,000 זהובים טבין ותקילין!

לאחר עסק זה המשיך ראש הקהל להשקיע בעוד כמה עסקים ביריד, ובכל מקום ששלח ידו האירה לו ההצלחה פנים למעלה מדרך הטבע, עד שהרוויח סכומי עתק, שהיה בהם כדי לשלם את כל חובותיו, ואף לחזור להיות עשיר גדול יותר ממה שהיה תחילה.

בלב מלא שבח והודאה להשי"ת, וגדוש בהכרת הטוב לרבינו החתם סופר, החליט ראש הקהל לרכוש עבורו מתנה יקרה, טבעת יקרה משובצת יהלום יקר, "הרי החתם סופר הוא מבין גדול באבנים יקרות, וכנראה ישמח במתנה זו" הררה העשיר בלבב.

תיכף עם חזרתו לפרשבורג, עוד בטרם יצאו רגליו על מפתן ביתו, סר אל בית החתם סופר, שם מצא אותו שקוע בלימוד עם שני תלמידים, אחד מהם היה בנו הגה"ק רבי שמעון סופר ז"ע, לימים

היה זה אחד הרגעים הקשים והמביכים שידע ראש הקהל בחייו, ואולי הרגע הקשה ביותר.

הוא ולא אחר, ראש הקהל של פרשבורג בכבודו ובעצמו, בתפארת גדולתו, צריך לעמוד כעת כעני בפתח. נשימתו נעתקה מפיו, ולשונו דקקה לחיכו, הבושה הקיזה ממנו את תמצית דמו.

הוא נקש נקישות חלושות על הדלת, והמתין במתח לפתיחתה. כל רגע של המתנה נדמתה לו כנצח.

כעבור רגעים אחדים נפתחה הדלת לרווחה על ידי רבינו החתם סופר ז"ע שהיה סבור לפי קול הנקישות כי העומד שם הוא אביון המקבץ נדבות, והנה לפניו עומד, שפוף קומה, ראש הקהל הנכבד.

"דבר סתר לי אל רבינו", לחש ראש הקהל, "אפשר, במטותא, לשוחח ביחידות כמה דקות?"

ללא אומר דברים נכנס עמו החתם סופר אל החדר, והושיט לאורח הנסער כסא לשבת.

אחרי שהסדיר את נשימותיו הטרופות, פתח ראש הקהל וסיפר את סודו בקול קטוע:

"הושיעני רבי כי אומלל אני! כל בני העיר סבורים עדיין כי אני עשיר ובעל יכולת, אבל איש אינו יודע כי נפתלי מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, אפילו בני ביתי הקרובים אין יודעים את הסוד כי איבדתי את כל הוני עד הפרוטה האחרונה, ועד כלל. הכל החל כאשר חתמתי ערבות לכמה סוחרים, ונאלצתי לשלם עבורם סכומי עתק, לאחר מכן המשיך הלגלג להתהפך עלי בעוד כמה עסקאות כושלות, והנה אני כעת עני ואביון מגוזלו, ולא סתם עני, אלא חייב אני סכומי עתק לנושעים היורדים לחיי..."

"בימים כתיקונם" - המשיך לתאר את המצב המיידש אליו נקלע - "הייתי אמור לנסוע מחר ליריד הנחושת בלייפציג שבגרמניה, אבל יאמיני לי רבינו, שאין לי אפילו מעות עבור הוצאות הדרך, וכאשר אבדתי אבדתי..."

למשמע הדברים, עודדו החתם סופר בטללי עידוד וחיוזון, אך לא הסתפק רק בדברים בעלמא, אלא בירר הלכה למעשה:

- כמה עלו לך הוצאות הדרך ליריד?
- לכל הפחות מאה זהובים

- מאה זהובים אינם סכום רב, אנכי אעניק לך אותם בהלוואה. שמע בקולי, מחר תקום ותסע אל היריד, ואנכי מהזיך שתמנע את העסק הראשון אשר יזדמן לידך. לבי סמוך ובטוח כי תראה ברכה גדולה בעסק זה, כך ששבשוך הנה יוכל להשיב לי את ההלוואה.

עודו מדבר עמו, קם החתם סופר, ניגש אל הארון והוציא משם שטר של מאה זהובים, כך רכושו אשר חסך ימים מרובים, והושיט לראש הקהל, והחל ללוות אותו אל הדלת בברכות צאתכם לשלום והצלחה מרובה.

עיניו של ראש הקהל מלאו נצנוצי דמעות "מה אשיב לרבינו על כל הטוב אשר גמלני?". והוסיף עוד כהנה דברי תודה ושבח, וראש החתם סופר הפסיק ואמר לו: "חכמינו אסרו גם ריבית דברים, כך שאסור ללווה להרבות בדברי שבח

דרך הקו הטלפוני: 0733.454.678 ארה"ב: 1-605.615.710
במעדות נדרים פלוס "היכל החתם סופר"
דרך האימייל: k6056157010@gmail.com

לציון קדשו של מרן
החתם סופר ז"ע בפרשבורג
הקויעלן ינחו על מקום מנחת קדשו מידי שבוע

י"ל על ידי:
היכל החתם סופר
המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר
להצטרפות לקבלת הגיליון באימייל:
chasamsofer3@gmail.com

